

АВТОМАТИЗОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ (АСПЕКТ ЦІНОУТВОРЕННЯ).

Розглянуто схему автоматизованого управління інформацією на промисловому підприємстві (зокрема, щодо ціноутворення) на різних рівнях управління, підкреслено необхідність проведення такого виду управління інформацією, подано характеристику українського ринку програмних продуктів автоматизації обліку.

В сучасних умовах твердження «Хто володіє інформацією, той володіє світом» набуває особливої актуальності. В часи панування конкуренції більше шансів на перемогу має той, хто в будь-який момент може чітко уявити, яка продукція має найбільший попит, на скільки прибутковим є виготовлення того чи іншого виду продукції, які товари є на складі, в якому обсязі слід здійснювати подальше їх виробництво, тощо. Така інформація необхідна для швидкого реагування на зміни у бізнесі та своєчасного прийняття адекватних управлінських рішень. Саме інформаційні технології допомагають керівникам промислових підприємств у вирішенні складних задач. Слід підкреслити, що виникає необхідність не просто одержання інформації, а отримання вчасної, повної, згрупованої інформації. Так як процес ціноутворення є одним із найбільш складних, а здійснення управління цінами потребує великої кількості інформації від різних підрозділів, застосування інформаційних технологій у цьому випадку є вкрай необхідним і без комп'ютерних систем автоматизації обліку не обійтись. За допомогою комплексної автоматизації можна створити інформаційну базу, яка сприятиме ефективному прийняттю управлінських рішень та як результат - досягненню конкурентоспроможності підприємства.

Можна зазначити, що на промислових підприємствах інформація отримується на основі проведення одного із видів обліку. Виділяють декілька типів обліку, серед яких бухгалтерський, фінансовий, управлінський. На відміну від бухгалтерських програм ("1С Бухгалтерія: Підприємство", "Парус"), які здебільшого забезпечують складання звітності, система управлінського обліку вважається інструментом бізнесу. Але найбільший ефект досягається при проведенні комплексної комп'ютеризації бухгалтерського, фінансового і управлінського обліку підприємства.

Відомо, що для прийняття управлінських рішень (зокрема, цінкових рішень) дані бухгалтерського обліку застосовують рідко, так як він формується на основі даних “по факту”. Так можна лише аналізувати вже існуючі цінкові тенденції. Управлінський облік в свою чергу є більш доцільним джерелом інформації для керівників, його запровадження передбачає здійснення наступних етапів:

1. розробка динамічного розрахунку собівартості;
2. розробка системи класифікації асортименту та підрахунок затрат;
3. створення комп'ютерної системи обліку та аналізу даних про діяльність підприємства[3].

Автоматизація цього процесу може втілюватись у життя за допомогою програмного забезпечення та робочої моделі облікових форм у Microsoft Excel. В цих цілях на підприємство можуть залучатись спеціалісти.

Які ж програми існують для автоматизації обліку? Найбільш відома комп'ютерна система, яку використовують для здійснення управлінського обліку великі промислові компанії всього світу є ERP (Enterprise Resource Planning – планування корпоративних ресурсів). Існує ще одна система автоматизації управління - MES (Manufacturing Execution System – виконавча система виробництва). Системи такого класу вирішують задачі синхронізації, координації, аналізують та оптимізують випуск продукції в рамках будь – якого виробництва. Між собою ERP та MES відрізняються наступними рисами: ERP- системи орієнтовані на планування виконання замовлень, тобто відповідають на запитання: коли і скільки продукції повинно бути вироблено? MES – системи в свою чергу фокусуються на запитанні: як в дійсності виробляється продукція та оперують більш точною інформацією про виробничі процеси. Тому ERP та MES знаходяться на різних рівнях інформаційної структури. Автоматизована структура управління інформацією (в тому числі необхідної для прийняття цінкового рішення) на промисловому підприємстві наведена на рис.1.

За рахунок швидкої реакції на події та застосування математичних методів компенсації відхилень від виробничого розкладу, MES – системи дозволяють оптимізувати виробництво та зробити його більш рентабельним. MES – системи, збираючи та узагальнюючи дані, отримані від різних виробничих систем та технологічних ліній (нижчий рівень піраміди), виводять на більш високий рівень організацію всієї виробничої діяльності.

Рис. 1. Автоматизована структура управління інформацією на промисловому підприємстві[2].

* АСУТП- автоматизована система управління технологічними процесами.

Такі системи реалізують зв'язок в реальному житті виробничих процесів з бізнес процесами підприємства та покращують фінансові показники, включаючи підвищення віддачі основних фондів, прискорення обігу основних засобів, зниження собівартості, підвищення розміру прибутковості та рентабельності. Такі системи формують дані в поточних виробничих показниках, включаючи реальну собівартість продукції, необхідні для більш якісного функціонування ERP – систем. Таким чином, MES – це проміжна ланка між орієнтованими на фінансового – господарські операції ERP – системи, та оперативно – виробничою діяльністю підприємства на рівні цеху, дільниці або виробничої лінії. Міжнародна асоціація виробників систем управління виробництвом (MESA) визначила одинадцять типових узагальнень функцій MES систем, серед яких оперативне (детальне) планування (ODS); управління виробничими процесами (PM); аналіз продуктивності (PA), тощо.

Розглянемо найвищу ланку в структурі автоматизованого управління інформацією. Її займають BPM - системи (Business Performance Management – управління ефективністю бізнесу), які забезпечують комплексну автоматизацію корпоративного управління. За оцінками дослідницької компанії Gartner, за підсумками 2004 року, ріст продаж BPM – систем в світі склав 11%. За оцінками компанії BPM – системи цей же показник в Росії склав 28%[1]. Немає сумнівів, що ця технологія буде більш широко використовуватись і промисловими підприємствами України. Перевагою BPM – систем, як самостійного (окремого) класу програмних продуктів в

тому, що вони забезпечують підтримку повного циклу корпоративного управління. Повний цикл включає в себе чотири етапи: розробка стратегічних планів та показників; оперативне планування; моніторинг та контроль виконання планів; аналіз та регулювання відхилень фактичних показників від планових.

Що ж стосується українського ринку програмних продуктів автоматизації обліку, то для оперативного та управлінського обліку використовують комплексну систему автоматизації “Ірбіс(“Ідеальне Рішення для Бізнесу+ Інформаційні системи”)Підприємство”, розроблену українською компанією SoftIrbus Company. Ця програма є рішенням, яке автоматизує облік товарів, послуг та фінансів. При цьому вона дозволяє провести достатньо глибокий аналіз фінансового стану підприємства. Цікавим також є ще один продукт цього виробника - "SIREД" (SoftIrbis Real Decision – Реальне Рішення СофтІрбіса)[3]. Серед компаній, що пропонують свої послуги щодо розробки, запровадження сучасних високих технологій в промислове виробництво України можна назвати “Bee Pitron Solid” (“Бі Пітрон Солід”), “VorSoft”, та багато інших.

Таким чином, для отримання повної інформації, необхідної для прийняття адекватного цінового рішення, слід координувати та автоматизувати її збір та передачу з найнижчих до найвищих ланок управління із використанням зазначених систем автоматизованого управління. Своєчасна інформація про величину та склад витрат дасть змогу швидко зорієнтуватися в будь-якій ситуації. Відомо, що від “правильності” прийняття цінового рішення напряму залежить прибутковість, чи навпаки, збитковість промислового підприємства.

Ринок програмного забезпечення виробництва є достатньо широким, перед підприємствами постає складна задача вибору тої чи іншої системи автоматизованого обліку. Оцінюючи доступні програмні продукти слід звернути увагу на їх функції, направленість, проаналізувати доцільність їх запровадження на конкретному підприємстві. Взагалі, українські підприємства тільки починають застосовувати елементи управлінського обліку в своїй діяльності, про свідчить також статистика: лише 10% підприємств застосовують у своїй практиці “правильний” управлінський облік[3], не говорячи вже про повну його автоматизацію. Відомо, що сучасні інформаційні системи значно полегшують процес управління, що доведено

практикою зарубіжних промислових підприємств. Отже, не дивлячись на фінансові труднощі, та недоступність у зв'язку із цим більшої кількості програмного забезпечення іноземного виробництва, керівники підприємств завжди можуть звернутись до вітчизняних розробників, так як запровадження систем автоматизованого управління інформацією є вкрай необхідним елементом управління промисловим підприємством та перспективним напрямком вкладанням кошів.

Література:

1. BPM-системы: возможности, функциональность и...
заблуждения//www.iso.ru/cgibin/main/public.cgi?id=183

2. MES – системы// www.insapov.ru/mes.html

3. Шелепов Дмитрий. Что такое управленческий учет. //”Свой бизнес” -
№10, 2003.// www.management.com.ua /finance/fin065.html